

Layihənin istiqaməti: Azərbaycanın dövlətçilik tarixinin, milli adət-ənənələrinin, elm və mədəniyyətinin təbliği

№ 90 (1938) 14 may 2019-cu il

TOVUZUN SAZ-SÖZ ADAMLARI

(əvvəli ötən sayımızda)

Dilimizi, milli mədəniyyətimizi təmsil eləyən, insan ləyaqətini, insan duyğularını, bəşəri hissləri təbliğ eləyən, elin sevincini, kədərini açıb göstərən, toya, bayrama rəvnəq, dərdə-qəmə təsəlli verən aşıq sənəti dünya var olduqca yaşayacaqdır.

Sazı ilə könüllər oxşayan, yurdun dar günündə haray salan, xalqı birliyə çağıran aşıqlarımız xalqın ruhuna qida verir, qəlbini ehtizaza gətirir, onu mənəvi cəhətdən daha da kamilləşdirir.

Aşıqların köksündə on bir simli telli sazı - ana sazı görəndə hər kəs fərəhindən, sevincindən yerə-göyə sığmır.

Məhz həmin məqamlarda özümü-zə qayıdırıq, öz ilkinliyimizə, kökümü-zə qayıdırıq. Özümü-zə, kökümü-zə qayıtdıqca daha böyük oluruq, daha güclü oluruq.

Bəli, xalqımız daha böyük, daha güclü, daha xoşbəxt olmağa layiqdir.

Gəlin, milli mədəniyyətimizin inkişafında müstəsna rol oynayan, zəngin təkamül yolu keçən, xalqın ruhunun ifaçısı olan aşıqları bir daha salamlayaq, ölənlərə rəhmət, qalana can sağlığı diləyək və Tovuz aşıqlarının bir neçəsilə daha yaxından tanış olaq.

ÖYSÜZLÜ SƏMƏD

(1848-1918)

Öysüzlü Səməd 1848-ci ildə anadan olub.

Cavan vaxtlarından saza-sözə meyl göstərmiş, ustadlardan dərs almış, yaradıcı aşıq kimi elin-obanın hörmətini, məhəbbətini qazanmışdır.

Öysüzlü Səməd Qovlarda olarkən - 1918-ci ildə vəfat edib. Ustad aşıq

ğın cənazəsini öysüzlülər Öysüzlü kəndinə aparmaq istəyəndə Qovlar camaatı etiraz edərək bildiriblər ki, Aşıq Səməd əbədiyyətə qovuşmaq üçün Tanrı tərəfindən Qovlara göndərilib. Belə də olur. O, el adəti ilə Qovlar qəbiristanlığında dəfn edilib.

Ustad aşığın şeirləri, dastanları bu gün də oxunur və söylənir. Aşıqşairin "Qaragöz", "Yaylıq", "Ay gəlin", "Yaxşısı", "Gözəllər", "Qayıtdı" və başqa şeirləri aşıqlar tərəfindən böyük sevgi ilə oxunur, dinləyicilərin ruhunu oxşayır. Tovuzun Azərbaycana, eləcə də türk dünyasına bəxş etdiyi aşıqlar sırasında Öysüzlü Səmədin xüsusi yeri olmuşdur. O, hələ sağlığında ikən Türkiyədə, İranda, Dərbənddə, Gürcüstanda və başqa yerlərdə olmuş, neçə-neçə toy məclisləri keçirmişdir.

Öysüzlü Səməd ustad aşıq kimi el şənliklərinə rəvnəq vermiş, şeyirdlər yetişdirmiş, qoşma, gəraylı, tənçis və mükəmməl ustadnamələr müəllifi kimi tanınmışdır.

QARAGÖZ

De görüm hardan gəlirsən?
Elinə qurban, Qaragöz.
Bircə danış şirin-şirin,
Dilinə qurban Qaragöz.

Züflərin gərdəndən aşır,
Vəsfində dilim dolaşır.
Sona kimi başın yaşıl,
Gölünə qurban Qaragöz.

Aşıq Səməd məlul baxır,
Nazı-qəmzən öymü yıxır.
Darayırsan yana çıxır,
Telinə qurban Qaragöz.

HÜSEYN BOZALQANLI

(1863-1941)

Aşıq Hüseyn Bozalqanlı bütün türk dünyasında tanınır və sevilir. Mahir və ustad sənətkarın qoşma və gəraylıları, tənçisləri, divaniləri, müxəmməsləri yüz ildən çoxdur ki, aşıqların dilindən düşmür, məclislərdə oxunur, əziz xatirəsi yad edilir, ruhuna dualar oxunur.

O böyük sənətkarın, ustadların şah ustadının musiqisində həm muğam, həm simfoniya, həm sevinc, həm də kədər vardı.

Hüseyn Bozalqanlı Tovuz elinin ən sayılan və sevilən aşıqlarından biri olub.

Ünlü aşığın saz çalıb, söz deməsi, meydan sulaması, xalqımızın mübarizə tarixində sazla qılıncın birliyini tərənnüm edən el aşığı millətimizin mənəvi uralığını, əhval-ruhiyyəsini, böyüklüyünü, mərdliyini dastana çevirməsi ilə də xalqın yaddaşında əbədi yaşamaq hüququ qazanıb.

Aşıq Hüseyn Bozalqanlı Səməd Vurğunla, Üzeyir Hacıbəyovla, Xan Şuşinski ilə, Salman Mümtazla yaxın dost olub. Aşıq Ələsgər, Molla Cuma ilə deyişib. Azərbaycan Yazıçılar Birliyinin üzvü, "Əməkdar İncəsənət xadimi" Hüseyn Bozalqanlı "Şərəf nişanı" ordeninə layiq görüldü.

Bədahətən şeir deməkdə də Aşıq Hüseynin əvəzi olmayıb. Buna görə də xalq şairi Səməd Vurğun onu "əli qılınclı şair" adlandırırdı və ona dərin məhəbbət bəsləyirdi. Səməd Vurğun həm də Bozalqanlı kəndini "Aşıqların konservatoriyası" adlandırdı.

dırmışdır. Aşıq Hüseyn Bozalqanlı'nın "Qandal Nağı", "Qaçaq Tanrıverdi", "Hacı Tağı" dastanı, "Hüseyn Bozalqanlı'nın Tiflis səfəri", "Hüseyn Bozalqanlı'nın Gəncə səfəri", "Hüseyn Bozalqanlı'nın Aşıq Ələsgərlə görüşü" və başqa dastanları aşıqların repertuarında mühüm yer tutmaqdadır.

Hazırda onun adına "Hüseyn Bozalqanlı" aşıq muzeyi fəaliyyət göstərir.

GEYİNDİ

Bahar oldu, çiçək açdı,
Güllər qırmızı geyindi.
Çırtıq dəydi, üz qanadı,
Xallar qırmızı geyindi.

Yarım yuxudan oyandı,
İncidi, küsdü, usandı.
Barmaq barmağa dayandı,
Əllər qırmızı geyindi.

Mailəm mina gərdənə,
Ağ bədənə, gül əndama.
Zülfünə qoyubdur xına,
Tellər qırmızı geyindi.

Qaş oynatdı, qıya baxdı,
Könlümün evini yıxdı.
Al geyindi, seyrə çıxdı,
Çöllər qırmızı geyindi.

Yanaqları güldən təzə,
Ağzı qaymaq, dili məzə.
Hüseyn, canan gəldi bizə,
Yollar qırmızı geyindi.

Əbülfət Mədətoğlu

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASININ
PREZİDENTİ YANINDA KÜTLƏVİ
İNFORMASIYA VASİTƏLƏRİNİN İNKİŞAFINA
DÖVLƏT DƏSTƏYİ FONDUNUN
MALİYYƏ DƏSTƏYİ İLƏ DƏRC OLUNUR

